

Lasten Kirja.

Toinen paino,

jonga on

Parannettuna ja lisättynä

ulos andanut

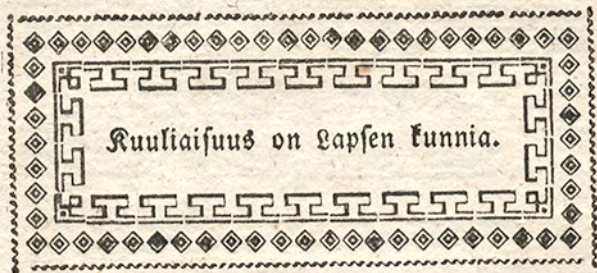
Jak. Juteini.

Agt.

Wiipurissa,

Painettu And. Cedermallerin tykänä

vuonna 1819.

IMPRIMATUR. Borgå Dom-Capitel den 24
Februarii 1819.

Ad mandatum

Pehr Gustaf Bonsdorff.

Consist. Notarie.

Perustus - suomen puustavit.

a o u e i ä ö y
l m n r s h k p t j w.

Äänelliset.

a o u e i ä ö y.

Yksinänsä äänettömät.

l m n r s h k p t j w.
alla ämmä ännä ärrä ässä ho to pe te je we

Suuret puustavit.

A S U E T Ä Ö Y
L M N R S H K P T J W.

Pitkä - äänelliset puustavit.

aa oo uu ee ii ää öö yy.
elli

á ó ú é í ä ö y.

Kaksi - äänelliset puustavit.

ai au oi ou ui uo ei eu ie iu
äi äy öi öy yi yö.

Al	ol	ul	el	il	ál	ól	yl
am	om	um	em	im	ám	óm	ym
an	on	un	en	in	án	ón	yn
ar	or	ur	er	ir	ár	ór	yr
as	os	us	es	is	ás	ós	ys
ah	oh	uh	eh	ih	áh	óh	yh
af	of	uf	ef	if	áf	óf	yf
ap	op	up	ep	ip	áp	óp	yp
at	ot	ut	et	it	át	ót	yt.

La	lo	lu	le	li	lá	lô	ly
ma	mo	mu	me	mi	má	mô	my
na	no	nu	ne	ni	ná	nô	ny
ra	ro	ru	re	ri	rá	rô	ry
sa	so	su	se	si	sá	sô	sy
ha	ho	hu	he	hi	há	hô	hy
fa	fo	fu	fe	fi	fá	fô	fy
pa	po	pu	pe	pi	pá	pô	py
ta	to	tu	te	ti	tá	tô	ty
ja	jo	ju	je	ji	já	jô	ji
wa	wo	wu	we	wi	wá	wô	wy.

Al-Fu lu-ke-mi-seen.

Lap-si on pie-ni ih-mi-nen, jol-la on eh-to se-kä hy-wään et-tä pa-haan; hy-wäs-tä on hä-nel-lä on-ni ja pa-has-ta wa-hin-ko.

Ih-mi-nen on wa-paa o-len-to maan pääl-lä, jol-la on sie-lu ja ruu-mis. Ruu-mis e-lää ja fuo-lee, mut-ta sie-lu on jär-jel-li-nen o-len-to, jo-ta ei fuo-le-ma kä-si-tä.

Maa on kai-kein e-lä-wäin, se-kä suur-ten et-tä pien-ten yh-tei-nen a-su-ma-pai-ka; mut-ta ih-mi-sen oi-ke-a ko-to on tai-waas-sa.

Tai-was mer-ki-see py-sy-wäis-tä i-lo-a ja au-tuut-ta. Tai-waan pe-ril-li-set o-wat ne, jot-ka tääl-lä nuh-tee-toi-na e-lä-wät, ja hy-wyht-tä ra-ka-s-ta-wat, Ju-ma-lan

mie-len jäl-keen, jo-ka on he-rät-
tä-nyt kair-ki hen-kel-län-sä.

Ju-ma-la on kor-kein hy-whyys,
jo-ka on pe-rus-ta-nut maan ja
wal-mis-ta-nut au-rin-kon. Hän
on ra-fen-ta-nut ko-ko luon-non e-
lä-wäin hy-wäk-si, ja ih-mis-ten on-
nek-si, jos-ta seu-raa hä-nel-le mää-
rä-tön kii-tös ja kun-ni-a.

Sil-loin Ju-ma-laa oi-kein kii-
tok-sel-la kun-ni-oi-te-taan, kos-ka
hä-nen hy-whyt-tän-sä koh-tuul-li-
ses-ti ja so-win-nos-sa i-lol-la nau-
ti-taan, py-häs-ti muis-tel-len Her-
ran kor-ke-ut-ta ja ar-mo-a.

Kol-me to-waa Kiel-to.a.

En-sim-mái-nen Kiel-to.

U-lá tur-me-le it-se-ás.

Toi-nen Kiel-to.

U-lá wa-hin-foit-se lá-him-máis-tás.

Kol-mas Kiel-to.

U-lá kiu saa luon-to-kap-pa-lei-ta.

Kiel-lon pe-rus-tus.

Pa-hat saa-wat pa-han pal-kan,
 ru-man o-san raa-te-li-at,
 jul-mat war-sin jul-man lo-pun,
 jot-fa tus-kat, tur-me-luf-set,
 tdál-lá tun-no-ta li-sää-wát.

Nel-já kal-lis-ta Kás-ky-á.

En-sim-mái-nen Kás-ky.

E-nen-ná ar-wo-ás.

Toi-nen Kás-ky.

Seu-raa oi-ke-ut-ta.

Kol-mas käs-ty.

Pal-we-le to-tuut-ta.

Nel-jäs käs-ty.

Har-joi-ta hy-why-tä.

Käs-ty n pe-rus-tus.

Tur-ha om-pi työm-me ar-too,
 hal-pa käs-ty n kuu-le-mi-nen,
 jos ei ha-lu, hy-wän-suon-to,
 sie-hen li-sää siu-na-us-ta,
 jos-ta il-mes-tyy i-lom-me.

Luon-nol-li-nen la-ki.

Suo ja tee si-tä toi-sel-le, mi-
 tä si-nä soi-sit it-sel-les ta-pah-tu-
 wan.

Neu-wo.

To-ka ei tun-ne hy-wän ar-wo-a
 ja mi-tä hä-nen toi-sel-le te-ke-män
 pi-tää, a-ja-tel-kon it-sen-sä toi-sen-
 ti-laan, et-tä hä-nen tun-ton-sa sil-
 mät au-ke-ni-si-wat.

Ul-kön wi-ha ei-kä hem-pe-ys
 si-nu-a wal-lit-ko, jot-ka tun-non
 hei-kof-si te-ke-wät, waan wäl-tä
 ti-lai-suut-ta-fin tur-me-luf-seen, et-
 tä si-nä wi-a-toi-na on-nes säi-ly-
 tät.

Tut=kin=non ai=nei=ta.

Li-sä-tä toi-sen on-ne-a on hy-
 wä, wä-hen-tää hä-nen wai-wan-
 sa on pa-rem-pi.

Ei se o-le kos-kaan on-ne-ton,
 jo-ka kår-si-ä ja o-saan-sa ty-ty-ä
 tai-taa.

Toi-mi ja re-hel-li-syys o-wat
 ai-na kel-wol-li-set; toi-mi li-sää
 lei-wän ja re-hel-li-syys kun-ni-an.

Jo-ka wä-hän tie-tää ja wä-
 hem-män tut-kii, se e-nem-män tur-
 huut-ta us-ko ja tai-ka-uk-siin
 luot-taa.

Hy-wán-te-fi-ää hy-wät ra-fas-
ta-wat; ol-kon siis meil-lä aina
pa-la-wa rak-fa-us Ju-ma-laa koh-
taan, jo-fa meil-le hy-wyht-tä o-
sot-taa.

Jo-fa luot-taa Ju-ma-laan,
ja toi-woo tois-ta e-lä-mää, ei se
wa-hin-koit-se sie-lu-an-sa.

Ei hy-wán tar-wit-se Ju-ma-
laa pel-jä-tä, waan ra-fas-taa ja
fun-ni-oi-taa hän-tä; sil-lä Ju-ma-
la on it-se kor-kein hy-wyys, jo-
ta ei ku-kaan mah-ta ne pel-jä-tä,
jo-fa ei it-se pa-ha o-le ja pa-huut-
ta hi-moit-se.

Jo-fa ei fun-ni-oi-ta wan-hem-
paan-sa, ei se o-le kii-tol-li-nen hy-
wán-te-fi-äl-le, ja jo-fa ei o-le kii-
tol-li-nen hy-wán-te-fi-äl-len-sä, ei
se fun-ni-oi-ta Ju-ma-laa, jo-fa
suu-rin hy-wán-te-fi-ä on.

Pa-ha a-ja-tus on syn-ti, pu-
he ja työ, joil-la toinen wa-hin-
koite-taan, o-wat sitä suu-rem-
mat.

Jo-ka ei ra-ka-s-ta hy-wää,
waan sen palk-kaa; jo-ta ei kau-
his-ta pa-huus, waan sen ran-kais-
tus, se on il-ke-ä ja waa-ral-li-nen
ih-mi-nen.

Wal-he on suu-ri il-ke-y-s maan
pää-lä; jos ei se lä-him-mäis-tä ai-
na wa-hin-koita, sen kaut-ta kui-
ten-kin o-ma ar-wo tur-mel-laan.

Jo-ka lä-him-mäi-sen-sä har-ha-
tiel-tä kääntää ja hy-wyy-teen hoi-
taa, se on suu-rin hy-wän-te-ki-ä;
sillä hän li-sää yhy-teis-tä on-ne-a
maan pää-lä, ja o-sot-taa ef-shy-
neel-le tien autuu-teen.

Nykyiset suomen puustavit.

a o u e i ä ö y

l m n r s s h k g p b t d j w.

A O U E I Ä Ö Y

L M N R S H K G P B T D J W.

Uudet latinaiset puustavit.

a o u e i æ œ y

l m n r s h k g p b t d j w.

A O U E I Æ Œ Y.

L M N R S H K G P B T D J W.

Pitkä-äänelliset.

á ó ú é í æ œ ý.

Kaksi-äänelliset.

ai au oi ou ui uo ei eu ie iu

æi æy œi œy yi yœ *).

*) Monia-päin asiaa ajatellen, ja etsen puhtautta, sel-
 kyyttä ja lyhyttä Suomen kielessä ja kirjoituksen
 muodossa, olen minä tämän muutoksen latinai-
 stien äänellisten puustavien seassa hoviaksi havainnut, ja
 tuotan sen tässä kirjaisessa, ensin vähäin esi-merk-
 tien kautta, wiifasten miesten tutkinnon alle.

Juttuja.

Ensimmäinen Juttu.

Kerju-poika itki muinen näljän tähden aivan katterasti, huutain Saiwaasta apua. Toinen kerjäläis-lapsi, joka kohtasi hänen itkeissänsä, kysyi häneltä: Mitäs itket? Ah! minun on nälkä, vastasi hän; en minä ole koko tänä päivänä saanut yhtäkän einettä maistaa. Minun on myös nälkä, sanoi toinen, mutta sinun taitaa olla enemmän, koska niin koin itket. — — Seh, ota tämä leivän palainen, josta minä äsken saanut olen. Kerju-poika otti vastaan leivän kiitoksella, jakoi sen, ja andoi puolen takaisin kumppanillensa. — Nämät olivat hyvät lapset.

Auta aina turwatonda,
 anna wæhæstæ wæhæifen;
 andimes ja lahjas arwon
 hywæn suondo sûrendäpi.

Toinen Juttu.

Ramba ja sokea kohtaivat kerran toinen toisensa. Sokea luuli rammasta johdattajan saavansa, ja pyysi häntä itseänsä taluttamaan; mutta ramba vastasi: En taida minä wainainen poika itseänkä käydä, vielä vähemmän sinua johdattaa. Mutta, sinulla näkyy olewan terve ruumis, — — kanna sinä minua, minä tahdon sinulle tien neuvoa. Sokea otti ramman selkäänsä, ja he kulkiwat nyt kahden kesken, ehkä se yhdelle heistä olisi mahdoton ollut.

Ystæwys ja yksi mieli
 masfa paljon matkân säwat.

Kolmas Juttu.

Koska hyvä ja järjellinen nuorukainen kerran näki tyhmän ja taitamattoman lapsen tylysti rewäisewän toisen siiven pienellä perhoisella, joka sen käsiin joutunut oli, sanoi hän kohta kiwaudella: Mitä warten sinä wia-

tonda elämäistä niin julmasti raatelet? Mitäs luulisit, jos jokuu sinun kates taikka jalkas pois tembaisi? Parempi on elämäisengin kofta kuolettaa, kuin sitä kauan kiusata. Mutta sallikan näidengin elää maan päällä, koska ei ole tarve heitä kuolerella.

Tunnoton on turmelia
toisen onnen täällä malla,
tyhmä, jok' ei tunne sitä,
että Luoja he on luonut
tänne yhdestä tomusta.

Meljas Juttu.

Talon isännällä oli muinen pari siivollista poikaa, jotka hän pani Pitäjän Kouluun. Siellä lukivat he yhdessä, ja sanoivat useasti keskenänsä: joka ahkerasti lukee, se viisaaksi tulee. Muutaman ajan perästä tuli heistä myös kaksi kelpo miestä, juuri rebellistä ja ymmärtäväistä talon-poikaa, jotka ei koskaan väärnyttä tehneet, vaan luottivat

ahkeruuteensa ja turvasivat Jumalaan, joka siunasi heitä ylen-paldisuudella naapuriengin hyväksi.

Ahkerus on lapsen arwo,
työ ja toimi wanhan turwa;
witsa palkka pahain lasten,
joista waiwaiset wenywæt.

Wiides Juttu.

Kaksi miestä löysivät muinen tiellä yhdessä kulleisfansa kaksi-peräisen nahkaisen raha-kukkaron. Nyt tahtoi kumbikin sen itsellensä omistaa: He nostivat tästä riidan ja menivät Oikeuteen. Toinen sanoi: "minä sen tiellä ylös otin," ja toinen: "minä sen ensin näin." Tämän jälkeen päätti Tuomari, että kukkaro piti heidän välillänsä keskellä poikki leikattaman, koska ei sille muuta omistajaa tullut, ja rahat, mitä kukkarossa oli, jäivät la-in kustannuksiin. Jutun lantajain

palkat saivat riita-miehet vielä kumbikin omasta kuffarostansa suorittaa.

Rumat owat riita-miehet,
 köyhæt lain kæweliæt;
 turhan ridan turha woitto
 jæpi jutun kandajalle.

Kuudes Juttu.

Endisellä pojalla oliwat rikkaat wanhemmat. Hän ajatteli sen tähden: "Mitä minun tarwitsee työtä tehdä, taikka jotakin opetella; minulla on rikas isä, ja minä saan yksinani peria kaikeu hänen omaisuudensa". Eikä hän opetellutkaan mitään kelmollista. Wanhemmat kuolimat viimein, poika rupesti tuhlaten elämään, ja perinnön tähteet palomat tuli-palossa. Nyt täytyi hänen lähteä vierasta palvelemaan, mutta osasi tulla kowalle isännälle, joka teetti hänellä paljon raskasta työtä, ja

andoi wâhân ruokaa. Hän murhetti, hän itki nyt yksinäisyydessä tämän onnettomuuden ylitse. Wiimein tuli hän kovan murheen kautta heikko-mieliseksi, ja eli Kirkon-waiwaisena monda vuotta.

Nælkæ, laiskan nænnyttæjæ,
 tuskan tuopi tuhrajalle;
 pian kulu peri-kalu,
 pian toimeta tawara.

Seitsemäs Juttu.

Wâhäinen ja ainoa poika pyysi muinen isäldänsä lupaa, saada ottaa yhden kerjusfa kulkewaisen pienen pojan kumppaniksensa. Isä sanoi: "Mitä sinä sen laisella miehellä teet? Millä sinä händä ruokit ja waatetat?" Mutta poika wastasi: "En minä ole koskaan woinut syödä kaikkia ruokaa, kuin äiti minulle antaa; jos minä tästä lähin syön wâhemmän, niin sinä on kyllä meille molemmille,

ja waatteeksi annan minä hänelle toisen kirkko-
 jakkuni." Jsa ei woinut enää kieldää poikansa
 kaunistaa anomusta, waan andoi luvan tähän
 kiiteldävään hyvään työhön, ruokki ja
 waatetti itse molemmat. Lapset kaswoivat nyt
 yhdessä ja iloitsivat keskenänsä niin kuin kaksi
 rakasta ystävää, isännän pojan kuolemaan
 asti, josta wuoro ensin ja warhain tuli.
 Sen jälkeen omisti isänsä ainoan poikansa
 ystävänsä, hänen siwendensä, ahkeruudensa ja
 toimensa tähden, perintö-maansa perilliseksi.

Se on ilo ihmiselle
 tehdä toiselle hywättä.
 Suokan aina sydäimestä
 ylen-paldinen palamme
 huonon, nälkäisen, hywäksi.

Sekoitetut puustawit.

a b c d e f g h i j k l m n

o p q r s t u w x y z ä ö.

A B C D E F G H I J K L M N

O P Q R S T U W X Y Z Ä Ö.

Sekoitetut latinaiset puustawit.

a b c d e f g h i j k l m n

o p q r s t u w x y z ä ö.

A B C D E F G H I J K L M N

O P Q R S T U W X Y Z Ä Ö.

Lyhykäinen

Uskon-Opin Historia

Lapsille

Kristi-Kunnassa.

Koko maa-ilman on hyvä, viisas ja kaikki-waldias Jumala luonut. Ensimmäiset ihmiset olivat Adami ja Ewa, joista me kaikki olemme alkumme saaneet. Alussa olivat he wiattomat ja hyvät, luodut kuuliaisuudessa autuutta perimään, Jumalan pyhän tahdon täyttämisen kautta, joka oli niin kuin kirjoitettuna heidän omassa tunnossansa. Mutta he andoivat itsensä wieteldää luopumiseen Jumalasta, ja kadottivat onnellisuutensa. Synnin turmelus ja elämän wiheliäisyys lewisi koko ihmisen suku-kunnan ylitse, joka olisi tullut peräti onnettomaksi, jos ei Jumala olisi tehnyt armo-lupausia ja lähettänyt meille Wapautajan, joka on JESUS KRISTUS.

Ihmiset enendyivät wähitellen, ja synnin turmelus yldyi. Jumalan puhdas tundo ja oikea palvelus pysyi ainoastansa yhdessä suku-

kunnassa. Pian Iewisin pahuus enemmän ja enemmän, ja Jumala salli veden paisumisen tulla, joka kaikkii ihmiset hukutti, paitsi Jumalisen miehen Noan perhettä, joka tuli pelastetuksi.

Noan jälkeen tulevaiset karkuivat ja Iewisivat maan päällä. He langesivat epäjumalan palvelukseen. Mutta Jumala säilytti uskon Abrahamin kautta, joka sai lupauksen Wapahhtajan syndymisestä hänen sukukunnastansa, ja Kanaan maan perimisestä, jossa Jumala oli päättänyt perustaa palveluksensa Wapahhtajan syndymiseen asti.

Abrahami ja hänen poikansa Isak asuivat Kanaan maassa. Mutta Isakin poika Jakob muutti kato-wuotten ja Eowan näljän tähden Egyptiin, jossa hänen poikansa Josefpi oli waldaiseksi mieheksi nousnut. Jakob nimitettiin myös Israeliksi, ja hänen jälkeen tulevaisensa kutsuttiin Israelin lapsiksi, jotka jaettiin kahteen toista kymmeneen sukukuntaan, hänen poikainsa luun jälkeen. Jakobin pojat siottivat itsensä myös Egyptin maahan, jossa

sa heidän sukunsa, Josefin kuoleman jälkeen, sai orjuutta Eärsiä, siihen asti kuin Jumala Moseksen kautta koko kansan siitä pelasti. Jumalan tunnon walkeus oli siihen aikaan heidän tykönsä melkein sammuneena. Jumala andoi heille sen tähden Kirjoitetun Lain, joka kutsutaan Jumalan Kymmeneksi Käskyksi, ja säätti itse palveluksensa, joka aina kuvausten kautta muistossa piti lupauksen Waapahtajan tulemisesta.

Israelin lapset johdateltiin sitte, Moseksen kuoldua, Josuan käskyn alla, Kanaan maahan, joka oli heidän esi-isäinsä maa, jossa he ensin Tuomarilda, ja sen jälkeen Kuningailda hallittiin. Jumalan tunto ja kunnioittaminen säilytettiin Israelissa, ja ulkonainen Jumalan palvelus tapahdettiin Tabernaklissa, joka oli muuteldawainen maja, ja sai viimein pysywäisen sijansa Jerusalemissa, jossa Salomo, Kuningas Dawidin poika, rakensi julkisen Temppelin Jumalan palvelusta warten, jota siinä pidettiin, ja johon kaikki kansa vuosittain kokoundui. Mutta Salomon kuoleman jälkeen

eroitti kansa itsensä kahteen Walda-kundaan. Ensimmäisessä eli Israelin Walda-kunnassa oli kymmenen suku-kundaa, jotka pian langesivat epä-jumalan palvelukseen, voitettiin Assyriän Kuningaalda, ja wiettiin wangiuteen. Toisessa eli Juudaan Walda-kunnassa, jossa oli kaksi sukua, ilmestyi myös epä-jumaluus; mutta Jumalan puhdas tundo säilytettiin siinä kuitengin monda aikaa, siehen asti kuin kansa, pois luopuneena Jumalasta, tuli voitetuksi, ja wiettiin wangiuteen Babelin Kuningaalda.

Seitsemän kymmenen vuoden perästä tulivat Juudalaiset takaisin Jerusalemiin, rakensivat uuden Temppelin, ja uudistivat myös Jumalan palveluksen. Silloin Mooseksen ja muiden wiisasten miesten Kirjoitukset yhteen kirjaan kokoildiin, joka kutsutaan Vanhaksi Testamentiksi, jonga kautta tieto Jumalasta säilytettiin Kristuksen syntyään asti.

Wiimein tuli Jumalan lupaus täytetyksi. Jeesus Kristus, joka kutsutaan Jumalan pojaksi, syntyi Wapahatajaksi maa-ilmalle.

Hänen hengellisen oppinsa, pyhän waelluksensa, karsimisensa ja kuolemansa kautta tähtti hän suuren työnsä ihmishyden walistukseksi, parannukseksi ja pelastukseksi.

Hänen Opetus-lapsensa warustettiin Pyhän Hengen woimalla, jotka saarnasivat kaisille kansoille Ewangeliumin oppia Jesuksen Kristuksen lunastuksen työstä, ja Jumalan armon osallisuudesta uskon, parannuksen ja pyhityksen kautta. Nämät ja muut pyhät miehet ovat jättäneet meille Uuden Testamentin kirjat, joissa Jesuksen elämä ja oppi löytyy kirjoitettuna, ja joidenga kautta Jumalan tahto ja neuwo autuudesta on meille ilmoitettu.

Jerusalemi häwitettiin viimein Roomalaisien kautta, ja tämän Raupungin häwitöksen kanssa loppui juudalainen Jumalan palvelus, jota ei myöds enää tarwittu, sitte kuin Jesus, itse totuuden walleus, oli tullut maan päälle.

Juudalaiset olivat epä-uskonsa tähden viimeiseldä tehneet itsensä mahdottomiksi kutsuttua

Jumalan kansaksi. Jumala omisti siis itsensä kansan kaikista niistä ihmisistä, kuin vastaan ottivat Ewangeliumin armon, ja kutsutaan Kristityiksi. Näitä wainottiin kowasti uskonsa tähden, siehen asti kuin Ruomin Keisari Konstantini, suuri nimellä, otti heitä suojeluksensa alle, ja andoi itsensä ristittää.

Sen jälkeen tuli Ewangeliumin oppi Paawien kautta sekoitetuksi, ja wääräin lisäysten tähden peräti turmelluksi. Kansa kiellettiin lukemasta Jumalan sanaa, tundo Jumalasta muutettiin harhautukseksi, ja hänen palveluksensa turhaksi kumaukseksi. Tyhmyyden pimeys pääsi viimein niin suuresti wallan päälle, että Jumalan armoa ja syndien andeeksi andamista myytiin julkisesti rahan edestä, ilman parannusta, uskoa ja pyhitystä. Riivaat ja hengelliset Opettajat sotivat kyllä työllä ja neuwolla näitä erhetyksiä vastaan, waan ei tähdellä menestyksellä, ennen kuin Lutherus Saksan maalla, Jumalan suoden ja wiifasten miesten avulla, saatti jälle Ewangeliumin oppille endisen puhtauden ja totuuden.

Myöskin Suomalaiset elivät muinen mon-
da aikaa Paavin uskon pimeydessä, siihen as-
ti kuin Ruotsin suuri Kuningas, Gustawi
Ensimmäinen, tuotti nykyisen puhdistetun
Ewangeliumin opin Walda-kundaansa, jonga
kanssa Suomi silloin yhdistettyinä oli. Tä-
mä puhdas oppi on nyt meidänkin neuwomme
ja autuudemme osotus, johon Jumala menes-
tyksen ja armonsa lainatkon!

Autuuden perustus.

Hyvässä on hyvän juuri,
ilon alkku itsestänsä,
johon Jesus opin kautta
jätti meille esi-merkin.
Oman tunnon todistaisa,
armon iäisen avulla,
aldis autuus on hyvästä,
jota jalot harjoittawat
rinnan kanssa rakkahamman,
hyvän suonnosta sulasta,
paitsi palkan aiwoitusta,
paitsi pelkoa powessa.

Jumalan Kymmenen Käskyä.

Ensimmäinen Käsky.

Minä olen Herra, sinun Jumalas. Ei sinun pidä muita jumalia pitämän minun edessäni.

Toinen Käsky.

Ei sinun pidä turhaan lausuman Herras, sinun Jumalas nimeä; sillä ei Herra pidä sitä rangaisemata, joka hänen nimensä turhaan lausuu.

Kolmas Käsky.

Muista, että pyhität lepo-päivän.

Neljäs Käsky.

Runnioita isääs ja äitiäs, että menestytisit ja lauan eläisit maan päällä.

Viides Käsky.

Ei sinun pidä tappaman.

Kuudes Käsky.

Ei sinun pidä huorin tekemän.

Seitsemäs Käsky.

Ei sinun pidä varastaman.

Kahdeksas Käsky.

Ei sinun pidä wäärin todistaman lähimmäistäs kohtaan.

Yhdeksäs Käsky.

Ei sinun pidä pyytämän lähimmäises huo-
netta elli omaisuutta.

Kymmenes Käsky.

Ei sinun pidä himoitseman lähimmäisel-
däs hänen emändöänsä, ei palveliaansa eikä
piikaansa, ei hänen karjaansa eikä juhtaansa,
taiikka muuta kuin hänen omansa on.

Herran Rukous.

Isä meidän! joka olet taiwaassa, pyhi-
tetty olkon sinun nimes, lähestykdn sinun wal-
da-kundas, tapahtukon sinun tahtos niin maas-
sa kuin taiwaassa. Anna meille meidän joka
päiwäinen leipämme, ja anna meille meidän
syndimme andeeksi, niin kuin mekin welwollis-

sillemme andeeksi annamme. Mä saata meitä
 Eiusaukseen, waan pelasta meitä pahasta; sil-
 lä sinun on walda, woima ja kunnia iän-
 kaikkisesti, Amen!

Synnin Tunnustus.

Minä waiwainen syndinen ihminen, joka
 synnissä syndynyt olen, ja kaikessa elämässä-
 ni monella tavalla sinua vastaan rikkonut,
 tunnustan sydämeistäni sinun edessäs, o pyhä
 ja wanhurskas Jumala! ett'en minä ole aina
 rakastanut sinua ylitse kaikkia, engä minun
 lähimmäistäni niin kuin itseäni. Sinua ja si-
 nun pyhiä käsky-sanojas vastaan olen minä
 syndiä tehnyt ajatuksilla, puheilla ja teoilla, ja
 tiedän sen tähden olewani iän-kaikkisen kado-
 tuksen alaisen, jos sinä minua niin tuomitfist
 kuin sinun kowa oikeudes waatii, ja minun syn-
 dini ansainneet ovat. Mutta sinä, rakas,
 taimaallinen Jsa! olet luvannut, että tah-
 dot olla armollinen ja laupias kaikille katuwai-
 sille syndisille, jotka itsensä parandaa tahtowat,
 ja wahwalla uskolla pakenevat sinun isällisen
 laupiudes ja Wapahajan Jesuksen Kristuksen

opin ja ansion tykö. Niille sinä myös armos
 osotat, ehkä he ovat sinua vastaan rikkoneet,
 ja et tahdo kostaa heidän syndiänsä soimata.
 Siehen minäkin wiheliäinen ihminen luotan,
 ja rufoilen turwallisesti, että sinä, lupaukses
 jälkeen, tahtoisit olla minulle armollinen ja
 laupias, ja andaisit kaikki minun syndini an-
 deeksi, pyhän nimes kiitokseksi ja kunniaksi.

Yhteinen Huokaus.

Kaikki-waldias, iän-kaikkinen Jumala!
 andakon meille, käsittämättömän laupiudensa
 ja Wapahattajan Jesuksen Kristuksen ansion täh-
 den, kaikki meidän syndimme andeeksi, ja suo-
 kon meille pyhän hengensä armoa parandaa
 meidän syndistä menoamme, ja saada hänen
 kansansa iän-kaikkisen elämän, Amen!

Andeeksi anomus.

Laupias Jumala, rakas, taiwaallinen Je-
 sä! jonga laupiudella ei yhtäkään loppua ole.
 Sinä olet karsiwällinen ja pitkä-mielinen, joka
 armahdat syndisiä parannuksen tähden, ja an-
 deeksi annat kaikki pahat teot, rikokset ja syn-

nit, Me olemme tosin wáárin tehneet, me olemme syndiá tehneet ja sinun mieles rikkoneet; mutta, wanhurskauden Jumala! álä muis-tele meidán endisiá pahoja tekojamme, waan anna armos nopeasti wuotaa meidán páálemme; sillä me olemme sängen wiheliáisiksi tulleet.auta meitá Jumala, meidán turwamme, sinun nimes kunnian táhden; wapahda meitá, ja anna meille kaiikki meidán syndimme andeeksi; suo meille pyhán henges armoa parandaa meidán syndistä waellustamme, ja saada sinun tykönäs ián-kaiikkisen elámán, sinun poikas Jesuksen Kristuksen, meidán Herramme kautta, Amen!

Uamuhuokaus.

Miná kiitán sinua, armias Isá! ettäs minua menneená ydná waaroista ja wahingoista armollisesti warjellut olet. Está minua myds täná páiwáná kaiikesta synnistá ja pahudesta, että minun elámáni ja kaiikki minun tydni oliswat sinulle otolliset. Miná annan itseni, sieluni ja ruumiini, ja kaiikki mitä

minulla on, sinun halduus. Sinun voimallinen kätes olkon minun suojelekseni, Amen!

Ehto-o-huokaus.

Minä kiitän sinua, armias Isä! että minua tänä päivänä turmeluksesta ja pahuu-desta armollisesti estänyt olet. Varjele minua myös tulevana yönä kaikista vaaroista ja wa- hingoista, että minun elämäni ja kaikki minun työni sinulle kunniaksi menestyisivät. Minä annan itseni, sieluni ja ruumiini, ja kaikki mitä minulla on, sinun halduus. Sinun voimallinen kätes olkon minun suojelekseni, Amen!

Nuoka-siunaus.

Kaikkein toivo on sinussa, Herra, kaikkivaldias Jumala! Sinä amaat hywyydes, ja raitiset luodut suosioilla. Anna siunaukses lisätä meille mahdollisuutta, sinun lahjojas, meille ravinnoiksi ja sinulle kunniaksi, kohtuullisesti nautita, Amen!

Ruoka-kiitos.

Raikein toivo on sinussa, Herra, kaikkivaldias Jumala, joka aavaat hymnyhdes, ja ravitset luodut suosiolla. Me kiitämme sinua lahjais edestä, joita me nyt, itsellemme ravinnoksi ja sinulle kunniaksi, ilolla nautinnee olemme, Amen!

Yhteinen siunaus.

Herra siunatkon meitä ja suojelekon meitä! Herra valistakon kaswonsa meidän päällemme, ja olkon meille armollinen! Herra käändäkön kaswonsa meidän puoleemme, ja andakon meille iän-kaikkisen rauhan, Amen!

Sanan lastuja.

Rateus on sielun surma,
ruoste raudan raatelempi.

Lämmin laihon kaswattaapi,
hywän suondo sielun arwon.

Herkut heikoksi tekewät,
Kiitos pettää monen mielen.

Ahkeruus on onnen alku,
työ ja toimi kunniaaksi.

Waiwa lisää wiisautta,
siinä sitkistyy teräskin.

Lupaus on luja sana,
tosi puhdas miehen puhe.

Wiisaus on tunnon waaka,
jolla punnitaan puheekin.

Syöstä tulee terweyttä,
työllä hillitään himotkin.

Joka hukkaa hywän arwon,
se on onnensa hukannut.

Laulu Lapselle.

Lapsella on levollinen
 aika luona isänsä,
 olo aiwan onnellinen,
 hupa helmasf' äitinsä.

Miin tuin kaikki kukoistuvat
 kukkuloilla kerailla,
 lapset kasvain kaunistuvat
 iloifella iällä.

Muista aina arvoasi,
 wältä, lapsi, wäärhyttä,
 muista omaa onneasi,
 harjoittele hywyyttä.

Kutki itse, käännä kuulos
 neumon puoleen nuorena,
 tukahuta turha luulos,
 ole wiisäs wanhana.

Käräsi waiwan waiikutusta,
 lapsukainen, laulellen,
 etsi hywää huwitusta,
 ole aina iloinen.

Joka jalon hywän-suonnon
 ystäwä on elossa,
 sillä on rauha oman tunnon
 viimein majan muutossa.

N u m m e r o t e l l i
L u k u - m e r k i t.

L a m a l l i s e t
K i r j o i t u s - m e r k i t.

1	I	yksi.	/	eroitus-merkki.
2	II	kaksi.	;	wali-merkki.
3	III	kolme.	+	seuraus-merkki.
4	IV	neljä.	.	päättös-merkki.
5	V	wiisi.	?	kysymys-merkki.
6	VI	kuusi.	!	liikutus-merkki.
7	VII	seitsemän.	/	pitkennys-merkki.
8	VIII	kahdeksan.	”	lainna-merkki.
9	IX	yhdeksän.	’	pois jättö-merkki.
10	X	kymmenen.	()	sulkiat.
50	L	wiisi kymmendä.	— —	ajatus-merkkiä.
100	C	sata.	♦♦♦♦	taukous-merkkiä.
500	D	wiisi sataa.	-	yhdistys-merkki.
1000	M	tuhat.	z	tawaus-merkki.
1000,000	M ^m	tuhanneu	♦♦	fertaus-merkki.
		tuhatta.	§	jako-merkki.

1 2 3 4 5 6 , 7 8 9 .

Sata kaksi kymmendä kolme (kerta) tuhannen tuhatta, neljä sataa wiisi kymmendä kuusi tuhatta, seitsemän sataa kahdeksan kymmendä yhdeksän.

Luku-laskun Taulu.

2 kertaa 2 on 4	5 kertaa 5 on 25
2 = = 3 = 6	5 = = 6 = 30
2 = = 4 = 8	5 = = 7 = 35
2 = = 5 = 10	5 = = 8 = 40
2 = = 6 = 12	5 = = 9 = 45
2 = = 7 = 14	5 = = 10 = 50
2 = = 8 = 16	6 kertaa 6 on 36
2 = = 9 = 18	6 = = 7 = 42
2 = = 10 = 20	6 = = 8 = 48
3 kertaa 3 on 9	6 = = 9 = 54
3 = = 4 = 12	6 = = 10 = 60
3 = = 5 = 15	7 kertaa 7 on 49
3 = = 6 = 18	7 = = 8 = 56
3 = = 7 = 21	7 = = 9 = 63
3 = = 8 = 24	7 = = 10 = 70
3 = = 9 = 27	8 kertaa 8 on 64
3 = = 10 = 30	8 = = 9 = 72
4 kertaa 4 on 16	8 = = 10 = 80
4 = = 5 = 20	9 kertaa 9 on 81
4 = = 6 = 24	9 = = 10 = 90
4 = = 7 = 28	10 kertaa 10 on 100
4 = = 8 = 32	10 = 100 = 1000
4 = = 9 = 36	1000 kertaa 1000
4 = = 10 = 40	on 1000,000.

Kirjoituksen Oppi *).

a o u e i æ œ y.

á ó ú é í æ œ ý.

l m n r s h k p t j w.

A O U E I Æ Œ Y.

Á Ó Ú É Í Æ Œ Ý.

L M N R S H K P T J W.

a o u e i ä ö y l m n
r s h k g p b t d j v.

A O U E I Ä Ö Y L M N
R S H K G P B T D J W.

a b c d e f g h i j k l m n
o p q r s t u v x y z ä ö.
A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U W X Y Z Ä Ö.

*) Jota en minä, suuren kulungin tähden, ole tainnut wies-
lä antaa kirjoitus-puustawina waskeen piirtää, mutta jon-
ga kulin, jolla on halu kirjoitukseen, saa itsellänsä nyt
ensin pännällä kirjoituttaa, ja taitaan æ œ ja Æ Œ
ensimmäisten puustawien seassa tällä tavalla merkittää:

a o Æ Œ

Kirjoitukfen kallis konsti
 alkoi ensin Ásiasfa
 warfin vanhalla ajalla.
 Pustawit ne puhuwaiset
 ilmestyiwæt Itæ-mälla
 waikuttaman walkeutta
 elon retkillæ enemmæn.
 Næin nyt kielet, koetukset,
 opit, neuwot onneksemme
 owat muistossa monella;
 epæ-lulon, erhetykfen
 yøetkin kerran katoilewat,
 wakaifemman walistukfen
 pæiwæ koittapi pyhæsti.

Numeroita.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.
-

E y h y t N e u w o

L a p s e n O p e t t a j a l l e .

Ei tarvitse lukemista lapsen kanssa kowin warhain alkaa, jos ei lapsella siehen erinomais- ta halua ja taipumusta ole, ja sittekin pitää sitä ensimmäldä wähitellen ja huwitukseksi teh- tämän; sillä aiwan nuorukainen on tähän tyd- hön, koska se on päälle pandu ja rasittawai- nen, pikaisesti kylläyntyvä. Se on melkein wälttämätön parhaangin Opettajan johdatuk- sen alla. Ei taito ole lapselle niin hydylli- nen kuin tahto ja halu taitoon. Sitte kuin lapsi on jo opetettu ja tottunut kirjaa luke- maan, ei muulla kuin hyvän ja kauniin pu- heen tapaisella äänellä, aljetaan ulkoa luke- minen, sillä tawalla, että joka kappale, kuin ulkoa lukemiseksi lapselle määrätään, pitää en- sin puhtaasti kirjasta luetettaman, ja sen sisäl- lä pito hänelle niin selitettämän, että hän a- sian itse hywin ymmärtää, ja taitaa kysymyk- siin oikein wastata.

O p e t u k s e n j ä r j e s t y s .

En siiksi, pitää lapselle puustawien nimet selkeässä järjestyksessä, niin kuin huwitukseksi, ulkoa opetettaman, joita on Suomen kieles- sä omasta kohden 19, mutta g, b, d ja pie- nen s kanssa 23, nimittäin: a, o, u, e, i, ä, ö, y, l, m, n, r, s, h, k, g, p,

b, t, d, j, w. Tämä järjestyks on endistä keweambi, jossa äänelliset puustawit ovat ensimmäiset, ja yksinäänsä äänettömät seuraawat sitte aina sen mukaan ja siinä järjestyksessä kuin niissä äänellisiä puustawia tarwitaan.

Wieraista kielistä lainnattuja puustawia on yhteen 7, suuria: B, C, D, F, G, X, Z, ja pieniä: b, c, d, f, g, x, z, joita ei suuresti, eikä ensingän Suomessa tarwita; waan ne ovat rasitukseksi kielelle, ehkä b, d ja g, niin kuin vähemmän rasittawaiset, ovat minuldakin endisen tawan jälkeen tähän asti säilytetyt, koska d on kuitengin, nykyisen kirjotuksen mukaan, t (teen) muutoksissa, useasti tarpeellinen, esimerkiksi: pöytä, pöydän, joka on perustus-suomeksi: pöytä, pöydän. Wiimeisiä (b, d, g) ei taida peri-suomalainen tässä, eikä yksittäin koskaan selkeästi ulos sanoa, ehkä niihin muiden puustawien seurassa, l, m ja n jäljessä, jotka itsestäänsä niiden äänen pehmittävät, kieli joksiin taipuu, niin kuin näissä sanoissa: kangi, parempi, kilda ja kando. Muutoin perustus-suomeksi: kanki, parempi, silta ja kanto. Mutta f ja ff ovat warsin wieraat äänensäkin puolesta, joita ei Suomalainen taida muutoin kuin we taika ähwä ulos sanoa, niin kuin: wati ja kahwee. Ei c ole myös Suomen puustawi, eikä ole ensingän tarpeellinen, koska s taikka t löytyy. Dudoksi näkyvät myöskin x ja z, jotka ovat kokoon pannut kahdesta puustawista kumbikin, (edellisessä kuuluu

Es ja jälkeisessä ts); sillä ei koko Suomen kielessä koskaan, ei sanain eikä tawausten-
gan alussa, kaksi äänetöntä puustawia yhteen
sowi.

Toiseksi, näytetään wasta lapselle puusta-
wien muoto ja tunnus-merkit, sekä omaan että
wierasten, sitte kuin nimet jo muistossa ovat.
Tämä järjestys on tarpeellinen, että ei lapsi
tottuisi puustawia kirjassa tundo-merkitä luette-
lemaan, josta kautta tarffaus niiden eroituk-
sessa tulisi wähenetyksi. Ihminen käsittää ja
oppii myös parhain yhden asian erällänsä.

Puustawit opetetaan lapselle kirjasta ensin
wähiesä osissa, sitte kaikki yhteen, wuoroittain
alusta loppuun ja lopusta alkuun.

Kolmanneksi, aljetaan pää-asia, ja tawa-
taan kappaleittain muutama siwu, joissa tawa-
ukset eroitettut ovat, sillä tavalla, että ennen
nimitetyt tawaukset kerrotaan yhteen-sanomisella
joka erä kuin uusi tawaus tykö tulee. Esimer-
kiksi: lo-pet, lopet-ta, lopetta-ja lopet-
taja. Tämä tawaamisen järjestys on kewaä,
lijatengin pitkissä sanoissa.

Sen jälkeen luetaan joka siwu selkeästi yh-
teen ennen kuin tawaamisessa edemmäksi mieli-
tään; sillä tawattu sana taitaan tässä pikem-
min yhteen sanottaa, kuin yhteen sanomaton muu-
alla tawattaa, ja yhteen sanottu sana muistossa
on jo kuin aittaani ko-ottu wilja elli riista.

Ne l j ä n n e k s i, koska lapsi näin on tullut tutuksi asiassa, ja omangin koettelemisensa kautta valmistetuksi tawaamisessa neuvoja kättämään, annetaan hänelle vasta tieto puustawien luonnosta, että äänellisillä on oma ääni nimenä, ja äänettömät saawat nimensä äänellisten avulla. Tämä on alku tawaus-oppiin.

Pitkä-äänelliset ja kaksii-äänelliset puustawit selitetään myös, niin kuin ne alussa erotetut ovat, jotka pitää yhdessä ulos sanottaman.

Nyt muistutetaan, että yksi äänellisistä puustawista tarwitaan joka tawauksessa, olkon se äänellinen, pitkä-äänellinen taikka kaksii-äänellinen. Esim: a, aa, ai, eelli la, laa, lai.

Kuitengan ei tawata kaksii-äänellisiä puustawia, au, ou, uo, eu, ie, iu, äy, öy ja yö *) muualla yhteen kuin ensimmäisessä perustus-sanan tawauksessa. Esim: kaunis, kiitos-laulu. Muissa tawauksissa, olkon se yhdistetyissä taikka yhdistämättömissä Suomen sanoissa, ei se koskaan tapahdu. Esim: mana-us, eri-tawa-us. Mutta lainnatuissa sanoissa, paitsi wieraita nimiä (esim: Daniel), tulee ie aina yhteen tawattavaksi, niin kuin: Sih tie=ri ja la= sie=ra=ta.

*) uo ja yö löytyvät ainoastansa ensimmäisessä tawauksessa.

Uinoastansa ai, oi, ui, ei, äi, di ja
 yi, joissa on i viimeisenä puustawina, lue-
 taan joka paikassa yhteen. Esim: ai=ka,
 jou=tui, ah=ke=roil=le.

Itse tavattaissa on merkittävä, että yksi
 äännetömistä puustawista, kahden äänellisen wä-
 lillä, seuraa jälkeistä tawausta, niin kuin: i=
 sä, paitsi sanain yhdistyksissä, koska kulin
 sana erinänsä tavataan, niin kuin: mies=ih-
 minen. Muutoin ei aljeta äänellisellä puus-
 tawilla koskaan tawausta keskellä sanaa, jos
 ei kahja peräksyin seuraa, esim: ra=on.

Kaksi äänetöndä jaetan tasan tawausten
 wälillä, niin kuin: pol=wi.

Koska ff ja ft, joissa on kaksi äänetöndä
 puustawia, ovat wieraat Suomen sanain
 alussa, niin pitää ne tawauksissakin kahden
 äänellisen wälillä toinen toisestansa eroitetta-
 man, niin kuin: kos=ka, was=ta. Mutta
 jos viimeinen äänellinen puustawi sanassa tu-
 lee toisen äänellisen tähden seuraawaisessa sa-
 nassa pois jätetyksi, niin kuin runo-kirjoituk-
 sissa useasti tarpeellinen on, niin pitää muu-
 alla sopimattomaingin puustawien tässä yhteen
 sopiman. Esim: kosk' ei käännny onnen pydrä.

Kolmesta äänetönmästä puustawista seu-
 raa kaksi edellistä tawausta, niin kuin: karl=
 ku, puls=kea, pors=tuma; sillä ei koko
 Suomen kielessä, niin kuin ennen sanottu on,

aljeta sanaa eikä tawausta kahdella äänettömällä puustawilla, jos ei wieraisa elli lainatussa taikka muutoin taitamattomasti kokoonpannuissa sanoissa. Tarkemmasti sanottu: ei se ole lainatussakaan sanoissa, paitsi wieraita nimiä, wälttämättömästi tarpeelle; sillä mikä tarpeellinen on, ja mitä suomeen lainataan taikka lisätään, se pitää suomeksi Kirjoitettaman, muutoin kaswaa siitä kielen sekoitus.

Kaksi äänellistä puustawia, jotka yhdessä kaksi-äänelliseksi taikka pitkä-äänelliseksi sopiwaat, pitää perustus-tawausten ja muiden suku-sanain jälkeen eroitettaman. Esim: lain, jonga alku-sana on laki, ja ko-ota, jonga suku-sana on kookaan.

Kolme äänellistä puustawia, joista ensimmäiset pitkä-äänelliseksi, taikka ensimmäinen elli viimeinen keskimmäisen kanssa kaksi-äänelliseksi sopiwaat, pitää myös perustus-tawausten jälkeen tawattaman, niin kuin: su-uille, jonga alku-sana on suku; ru-oille, jonga alku-sana on ruoko; ruo-ille jonga alku-sana on ruoka.

Wiidenneksi, tawataan ja yhteen sanotaan muutama tawaus-merkitön lehti, niin että ne taitaan selkeästi yhteen luettaa, ennen kuin ne siksensä jätetään. Tämä järjestyks on seurattawa niin kauan kuin yhteen lukeminen rupee käymään joskikin huokeasti. Täydellisyys seuraa sitte itsestänsä ahkeruuden kautta.

Sawaaminen ja yhteen lukeminen ovat itsestänsä melkein yhtä; edellisessä eroitetaan puustawit ja tawaukset toinen toisestansa nimityksellä, jälkeisessä silmä-nähdellä. Edellinen on tarpeellinen sille, joka ei vielä pikaisella silmä-nähdellä taida puustawista tawäusta eikä tawauksista sanaa kokoon panna, jonga tarwitsee niin tarkasti katsoa puustawin puoleen, että ei hän ennen nimitettyä enää näekän, eikä joudu seuraawaistakaan silmäämään.

Puheessa ja yhteen luettaisissa kuuluvat ie ja uo äänellisen puustawin edellä melkein kuin ii ja uu. Esim: lieon ja ruoan, joihin alku-sanat ovat lieko ja ruoka. Samalla tavalla luetaan yö niin kuin yy, jos d kielestä pois jätettäisi. Esim: syöään, jonga alku-sana on syöä, muutoin syöä. Mutta jos seuraawainen äänellinen puustawi sanassa on samasta laista kuin edellinengin etuisessa kaksi-äänellisessä, luetaan kulin oikein luonnollensa, niin kuin: luout ja hyödyllinen, muutoin luodut ja hyödyllinen, jos d on pysyväinen.

Ruudenneksi, annetaan lapselle tieto numeroista elli luku-merkistä.

Seitsemänneksi, koska selkeästi, äändä meiningin mukaan tawuttain, lukea mieleltään, on tieto tawallisista kirjoitus-merkistä. Fin sangen hyödyllinen, jotka ovat:

- , **Eroitus-merkki**, jolla sanat meiningissä eroitetaan, ja jossa tehdään vähäinen pisätys.
- ; **Wäli-merkki**. Tässä pisätetään enemmän, ja ääni alennetaan. Tätä tarvitaan meiningien välissä, enemmittäin koska sillä seuraava taikka seuraaman pitäisi. Niin myös joskus koska mutta seuraa.
- : **Seuraus-merkki**, jossa lukeminen, melkein äänen alendamata, vähän pisätetään, ja taas sen jälkeen samaan ääneen, ehkä usein, meiningin mukaan, toisella nuotilla, aljetaan.
- . **Päättö-merkki**, jossa ääni kokonansa alennetaan ja vähän huoataan.
- ? **Kysymys-merkki**, joka pitäisi oikeudella meiningin alkuun, waan ei loppuun, asetettaman, että meiningin laatu kohta silmiin langeisi, ja ääni sen jälkeen taiputettaisi.
- ! **Liikutus-merkki**. Ei tämä ole kuitengan kaukana alusta, ehkä tavallisuus wäärin waatii tämänkin sanain jälkeen.
- ' **Pitkennys-merkki**, joka äänellisen puustawin päällä sen pituutta merkitsee.
- " **Lainnaus-merkki**. Koska muiden sanoja matkitaan.
- ? **Pois jättö-merkki**, jota wärshissä tarvitaan, koska viimeinen äänellinen puustawi sanassa pois jätetään.

() Sulkiat, joilla joku liika sana meiningissä, taikka lyhyt meiningi pidemmässä suljetaan.

— — — Ajatus-merkkiä. Koska ei kaikkea kirjoteta mitä ajatellaan, vaan annetaan lusein arvata, niin se näillä merkitään.

... Laukaus-merkkiä. Näitä tarvitaan, koska sanat äkistään lopetetaan, ehkä meiningi vielä kestäisi.

• Yhdistys-merkki, jolla teko-sanat yhdistetään.

= Tawaus-merkki, jolla tawaukset toinen toisestansa eroitetaan.

∴ Kertaus-merkki. Tätä tarvitaan ainoastansa lauluissa, koska joku merkillinen sana, taikka koko rati ja wärsy toistain lauletaan.

§ Jako-merkki, jolla kappaleet ja osien haarat lusesta eroitetaan.

Sama ääni kuin luettaissa on kirjotusmerkin edellä ollut, pitää enemmästi sen jälkeengin seuraaman. Niin matalalla taikka korkealla äänellä kuin meiningi lopetetaan, pitää toinen jälle aljettaman, jos ei muutoin jollekulle sanalle taikka meiningille äänen kautta erinomaista vaikutusta anneta.

Rahdeksanneksi, on waroitus, että selkeyttä aina etsitään, että wähan aikaa, woi-

man jälkeen, ahkerasti ja hywin luetaan; koska wäähä alussa hywin osataan, niin paljokin viimein paremmin myötää.

Ulkawan lukeissa pitää lukemisen enemmästi Opettajan kuullen tapahtuman, että ei hän tottuisi huolimattomasti ja wäärin lukemaan, taikka salaisesti laiskottelemaan.

Mitä lapselle tehtäväksi määrätään, sen pitää tuleman tarkkaudella täytetyksi. Sen tähden ei pidä händä mahdolltomuudella wäsyttämän, että ei hänen halunsa heldyisi, ja tarkkaudensa tylsäksi tulisi.

Tämä on nyt sanottu opettamisesta kirjjan sisäldä lukemiseen. Muuksi neuwoksi ja opiksi on sitte huokea lasta opettaa, koska hän kerran sisäldä lukemiseen tottunut on.

Yhdeksänneksi, ei haita lyhyt neuwo äänellisten puustawien luonnosta keskenänsä. a o u kutsutaan kowa-äänelliseksi e i keski-äänelliseksi, ja ä ö y pehmeä-äänelliseksi puustawiksi.

Eroitusta näiden wälillä ei tarwitse sen tietää, joka ei kirjoittaa ja uusia sanoja koon panna mieli. Mutta koska kirjoitus-konsti on aivan hyödyllinen, ja moni talonpoikakin on jo ruwennut sitä harjoittelemaan, niin ei ole neuwo turha tässäkin asiassa.

Laki näiden puustawien kanssa on, että ei kowa ja pehmeä-äänelliset puustawit yhdes-

säkän perustus-sanassa yhteen somi, mutta keski-äänelliset sopivat molembain kanssa. Esim: puhe, piha, tekemä, siikää, ja niin edes päin.

Ruitengin, jos kahdessa ensimmäisessä tavauksessa, yhdistämättömissä sanoissa, on keski-äänellisiä puustavia, niin pitää kolmannesakin, ja seuraavaisissa tavauksissa, tavallisuuden jälkeen ja enimmästi oleman joko keskitaiikka pehmeä-äänellisen puustavin, niin kuin: pitelen, pilliä, piteliä ja pitelemistä.

Jos moni-tavauksisessa sanassa on jälle ensimmäisessä taiikka toisessa tavauksessa kovaäänellinen puustavi, niin ei saa seuraavaisisakän pehmeä-äänellisiä, vaan keski ja kovaäänellisiä, löytyä. Esim: kulkeminen, puheliä, liikuttelema ja huijendelewainen.

Kaikki muut sanat, joissa tämä puustawien sekoitus löytyy, jotka owatkin kuka tiesi kaikki wieraita, luetaan niin kuin yhdistetyiksi taiikka teko-sanoiksi, esim: testamenttiä ja mahomettiläinen, ehkä ne ruitengin kokonansa yhteen kirjoitetaan.

Rymmenenneksi, on muistettava, että suuret puustawit tarwitaan ainoastansa, meiningiä, nimiä ja muita suuria sanoja aljettaisissa, ja pieni s tavauksia ja erinomattain sanoja lopetettaisissa.

Jälki-Puhe.

Paitti lukemisen harjoitusta oikeassa järjestyksessä, on aivoitus tämän Kirjaisen kanssa, että lapsen mieli tulisi taimutetuksi hywyn-teen; sillä hywyn den siemen pitää warhain kylwettämän, että se täydellisemmän hedelmän kandaissi. Jos tämä Kirja sen tähden Maa-Eunnassa jotakin hywynyttä waikuttaa, niin on minun aivoitukseni täytetty ja waiwani kyllä palkittu. Se on tullut usein sanotuksi, waan harwoin suuremmalla hartaudella ihmishyötä kohtaan. — Koska lapsukainen on, wanhemman elli kaswattajan järjellisen johdatuksen kautta, Jumalan puhtaaseen tundoon aikaisin walmistettu, ja hywyn den halu, erinomattain Käytösten esi-merkillä, hänen sydämesfänsä herätetty, — Koska lapsi jo osaa keweästi Kirjaa lukea, ja lukemisen rasitus on muuttunut hänelle huwitukseksi, — Koska hänen ymmärryksensä on ruwennut wahwistumaan, että hän kaitaa pyhyiden suloisia neuvoja Käsitteellä seurata, joita vastaan raskaus ja pimeys muutoin kylmä-liskoisuuden kaswattawat, sitte on wasta sywemmän Autuuden Opin kanssa aljettawa, että hän itse ymmärtäissi mitä hänen uskoman pitää, että hänen uskonsa perustus löytyyisi tiedossa ja tunnossa, waan ei epäluulossa.

318. III. 87.

Swom. lastenking. 3.

F. R. - 16

